

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו שבת פרשת וארא תשע"ד לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תשפ"א

בסעודה שלישית פרשת וארא

כנסת ישראל היא בן זוגך ע"כ. ונראה כי לכל הברואים נתן ה' בן זוג, וכמו שנאמר (בראשית ב-יח) לא טוב היות האדם לבדו, אעשה לו עוזר כנגדו. והיינו כי בן זוגו של אדם עומדת לו לימינו לסייעו ולחזקו ולתמכו. וכמו כן ניתן לבני ישראל את יום השבת להיות לו בן זוג, שבו מתעלה האדם ומקבל חיזוק ועידוד על כל ימי השבוע בכל המצבים שהוא עומד בו.

ואיתא בגמרא (ביצה טז.) וביום השביעי שבת וינפש (שמות לא-יז), כיון ששבת וי אבדה נפש, והיינו דבערב שבת נותן הקב"ה באדם נשמה יתירה, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו ע"ש. ולפי מה שנתבאר יש בזה עוד כוונה, כי במשך ימי השבוע יש טרדות שונות, מצבים שהאדם נאנח וכואב, אבל בבוא יום השבת, ומתחזק באמונת אלקי עולם, כי אין עוד מלבדו, אז וי אבדה נפש, נפש האדם מאבד את ה' וי, ומתמלא שמחה מתוך חיזוק ועידוד כי קרוב ה' לנשברי לב.

והרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש זי"ע היה אומר, 'כנסת' ישראל יהיה בן זוגך, פירושו כאשר ישראל מתכנסים ומתאספים יחד לעבודת ה', זהו בן הזוג לשבת (תורת אבות לשבת). וזהו שאמרו (ביצה שם) אמר לו הקב"ה למשה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיע אותם ע"ש. כי ידיעה הוא לשון חיבור ודביקות, ועל דרך שנאמר (בראשית ד-א) והאדם ידע את חוה, והקב"ה אומר למשה שילך וידבק את ישראל עם השבת, ואז יהיה להם השבת מתנה טובה לחיזוק ולעידוד הן בגשמיות והן ברוחניות.

ובמצרים בני ישראל הללו שנתכנסו בשבתות עם אבותיהם וקנייהם, ביחד עם שבט לוי שלא היו

וידבר משה לפני ה' לאמור, 'הן' בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה (ו-יב). וכעין לשון זה נאמר גם למעלה (ד-ק), ויען משה ויאמר 'והן' לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי, כי יאמרו לא נראה אליך ה'. ונראה דהנהגה ישראל במצרים היו שרויים בשיעבוד קשה בחומר ובלבנים, יום יום שנה אחר שנה, ובניהם אחריהם מיום שנולדו היו מוכתבים לעבודה על כל ימי חייהם, ומהיכן היה להם כח ואומץ להחזיק מעמד, ומכל שכן בעניני רוחניים להיות דבוקים בה', ולא להמשך אחר דרכי הגוים בערות הארץ. אך מבואר במדרש (שמו"ר ה-יח) שהיו בידם מגילות שהיו משתעשעין בהם משבת לשבת, לומר שהקדוש ברוך הוא גואלן, לפי שהיו נוחין בשבת ע"ש. והיינו שהיו ישראל מתאספין מדי שבת בשבתו עם זקניהם, ושם היו מתחזקים יחד, איש לרעהו יאמר חזק, ובוזה יכלו להמשיך בימי החול.

והענין הוא, כי השובת בשבת ומשים אל לבו כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, וביום השביעי שבת וינפש, ויש מנהיג לבירה שבראו יש מאין, ועומד רק בהשגחתו ית"ש, וכל מה שיש בעולם הוא פרי מעשי ה' ומושגח ממנו, מוצא בזה חיזוק רב לכל המצבים שהוא שורה, כי הכל הוא מאת ה', ומאתו לא תצא הרעות, ובודאי שהכל הוא לטובתו האמיתית, ונסתרות דרכי ה'. ומכל שכן כאשר מתאסף בשבת בשירות ותשבחות, ולשמוע דברי תורה מוסר והתחזקות, שזה מוסיף כח ואומץ לקבל הכל באהבה, ולהתחזק בדרכי התורה והיראה.

ואיתא במדרש (ב"ר יא-ח) תני רבי שמעון בן יוחאי, אמרה שבת לפני הקב"ה, רבונו של עולם לכולן יש בן זוג [שאר ימי החול, חד בשבת שני זוג, תלתא רביעי זוג, חמשתא ערב שבת זוג], ולי אין בן זוג. אמר לה הקב"ה

שכל מה שעושים סוף מעשה הוא לה', גם העושה והאונאה הכל למען ה', שיחזיק בנו לתורה, שיכבד שבת, לישא בעול וצדקה, הרי הכל עשוי לשם שמים עכ"ד. וזהו שרימו לו שגם בהנחש כאשר תאחו בזנבו, יש בו ניצוץ יחיד מחשבה קטנה ונסתרת לטובה, שמצילה את האדם לבל ישקע בתהום החטא, ויתעורר ממנה, ומשם יקבצך ה' אלקיך ומשם יקחך.

*

ואמר לו ה', ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים, ואת צעקתם שמעתי מפני נוגשיו וגו', וארד להצילו מיד מצרים (ג-ו). ויש לדקדק למה האריך לומר גם 'ואת צעקתם שמעתי', דבשלמא בבני אדם שאין יודעים פנימיותם של אחרים, כאשר הם רואים עניים עדיין אינם מבינים עומק הצער רק כאשר שומע צעקתו, אבל הקב"ה הרואה את עניים, מה יוסף תת ששמע את צעקתם, הלא בראיה לבד מכיר את צערם הפנימית. ובפשטות יש לומר על פי מה שכתב הרמב"ן (ד-ו) במה שאמר משה, לא איש דברים אנכי וגו' כי כבד פה וכבד לשון אנכי, דמשה לא התפלל לפניו יתברך שיסיר כבודו פיו, מרוב חפצו שלא ילך. והקב"ה 'כיון שלא התפלל בכך לא רצה לרפאותו' ע"כ. הרי לנו כי כן הוא דרכו של מקום, שאין ההשפעה יורדת מן השמים רק אם האדם מתפלל עליה. וכמו כן במצרים, הגם שראה ה' בעניים, אם לא היו מתפללים ומבקשים על הצלתם, לא היה יורד ה' להצילם, אך בהיות כי את 'צעקתם שמעתי', על כן וארד להצילו.

וייש לומר עוד כי הנה אנו אומרים (בברכת קריאת שמע) גואלנו גואל אבותינו, ולכאורה יש להבין, איך אומר על אבותינו בלשון הוה 'גואל אבותינו', הלא הם כבר הלכו למנוחות, והם נגאלו כבר מכל הצרות שבעולם. ומן מסאטמאר זי"ע פירש פעם (ביום הכיפורים קודם כל נדרי) הכוונה, דמצינו במשה רבינו בשלחו מלאכים למלך אדום, אמר, וירעו לנו מצרים ולאבותינו (במדבר כ-טו), וברש"י מכאן שהאבות מצטערים בקבר כשפורענות באה על ישראל (תנחומא יב) ע"כ. והיינו שחשש משה שמא יחשוב מלך אדום שישראל הם ישנים מן המצות, ואין לו להתיירא מלהלחם עמהם, וכדרך שמצינו בהמן שאמר לו אחשוורוש מסתפינא מאלקיו, והשיב לו שהם ישנים מן המצות (מגילה יג), לכן שלח להזכירו כי גם האבות הקדושים מצטערים בצרותיהם של ישראל, וגם אם אין ישראל ראויים לישועה מצד עצמם, מכל מקום האבות ודאי ראויים שלא יהיו בצער, ובזכותם יושע ה'. ועל כן שפיר אנו אומרים גואלנו 'גואל' אבותינו, שבשעה שהקב"ה גואל אותנו מצרותינו, הוא גואל גם את אבותינו שלא יצטערו עכדה"ק.

וכאשר בני ישראל היו בשיעבוד, ויאנחו בני ישראל מן העבודה, לא רק שהם נצטערו, אלא האבות

בשיעבוד, הם נשארים מאמינים בה' עם גודל השיעבוד שעברו. אבל היו גם פחותים שלא נתכנסו יחד, ומבלים את יום השבת לעידון ולשינה, הם היו רשעי ישראל שלא זכו להגאולה, ומתו במצרים בשלשת ימי האפילה, שלא היה להם במה להתחזק. והנה מבואר במדרש (ילקוט בלק תשסח) הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב (במדבר כג-ט), הן בלשון יוונית אחד, אינו מחשבן עם אומה אחרת. תדע לך שהוא כן, חשוב כל האותיות ותמצא כולן יש להן זוג, וה"א ונו"ן אין להם זוג, א' אחד ט' תשעה הרי עשרה, ב' שנים ח' שמונה הרי עשרה, א"ט ב"ח ג,ז ד"ו, ה' אין לה זוג. י"ץ כ"ץ ל"ע מ"ס, נו"ן אין לה זוג ע"כ. ואם כן אותיות ה"ן מורה על בני אדם הנפרדים שאין להם זוג, ואותן שאין מתכנסים ביחד עם ישראל, ואין השבת בן זוג שלהם, אלו יתכן שלא יאמינו באמונת הגאולה. וזהו שאמר משה לה', אמת כי ישראל מאמינים בני מאמינים הם, אבל ה' לא יאמינו לי, אותן בני אדם המופרדים הם לא יאמינו לי, והם יאמרו לא נראה אליך ה'.

*

והשיב ה' למשה, מה זה בידך ויאמר משה, ויאמר השליכהו ארצה וישליכהו ארצה ויהי לנחש, וינס משה מפניו, ויאמר ה' אל משה שלח ידך ואחוז בזנבו, וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו, למען יאמינו כי נראה אליך ה' אלקי אבותם (ד-ב). ונראה הכוונה דאיתא בילקוט (קעא) והיה אם לא יאמינו לקול האות הראשון (ד-ח), מה תלמוד לומר 'לקול'. אמר ריש לקיש שהיה המטה מדבר לפני ישראל, עם משה הייתי במדין ונהפכתי לנחש ואחר כך נעשיתי מטה. ואף היא מרימה קולה, טהורה הייתי ונטמאתי וחזר ונטהרתי ע"כ. ולכאורה הכוונה כי המטה פשוטי כלי עץ שאינו מקבל טומאה, וטהורה הייתי. ושוב נתהפכה לנחש, הרומז לנחש הקדמוני שהחטיא אדם וחוה וקלקל העולם בחטא עץ הדעת, ועל ידי זה נטמאתי, ושוב כאשר חזר להיות מטה, חזר ונטהרתי. והנה בני ישראל ראו את עצמם שקועים במ"ט שערי טומאה, והם אומרים התחיינה עצמות הללו, וכי יש צורך לה' בעם השקועים בטומאה, ומגודל היאוש הם אומרים לא נראה אליך ה' ולא יאמינו בו. ועל זה בא האות בהמטה, שהרימה קולה לישראל, ראו, גם אני טהורה הייתי ונטמאתי וחזר ונטהרתי.

ואמר לו ה' אחוז בזנבו, ויש לומר על פי מה שאמר הכתוב (דברים לד) אם יהיה נדחך בקצה השמים, משם יקבצך ה' אלקיך ומשם יקחך. וכתוב בנועם מגדים לפרש בשם אביו וצ"ל, דגם העבירה שהוא נדח ואינו קרוב לפרגוד, אם יש בה קצת כוונה לשמים, ה' ברחמיו ירצהו. וזהו אם יהיה נדחך, בקצה השמים וכו', רצה לומר בקצה וסוף הדבר יגיע ממנו לשמים אזי מניצוץ זה וקבצך כו' ודפ"ח. וקרוב לזה דברי קדוש ישראל הבעש"ט במליצה עבור עם קדוש,

המופתים הללו בידו של משה, שהוא יגזור שיהא כך וכך, ורצון יראיו יעשה, צדיק גוזר והקב"ה מקיים, והכל יהיה בכח פיו של משה שיגזור כן. וכמו שאמר הכתוב בפרשתנו, ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה 'יהי' לתנין (ו-ט). וכתוב בבעל הטורים ולא אמר 'ויהי' לתנין, אלא אחר שתשליך אותו אמור למטה 'יהי לתנין', כדי שישמע פרעה שעל פי דיבורך יחזור לתנין ע"כ. ויתכן דלכן הוצרך לומר כן בפיו, כי הקב"ה מסר הכח בידו, שהוא יצוה ויגזור, ודו' ישלים דברו.

וּנְרַמְזוּ בזה גם כן גודל קדושתו שעבורו מסר לו ה' הכח לעשות כל המופתים האלה, על פי מה שפירש בספר אמרי יצחק (פ' אמור) הכתוב, והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה, ומלא את ידו ללבוש את הבגדים (ויקרא כא-ו). ולכאורה לישראל 'ומלא את ידו' צריך ביאור. וכתב דאותיות י"ד במילואו, יו"ד דל"ת, הם עולה כמספר חות"ם, הרומז על חותם אות ברית קודש, על בריתך שחתמת בבשרנו. ואמר הכתוב על הכהן הגדול שזוכה ליכנס לפני ולפנים בעבודתו, והכהן הגדול מאחיו, במה זכה שהוא נעשה גדול יותר משאר אחיו. ואמר עליו שני מעלות, חדא אשר יוצק על ראשו שמן המשחה, רומזת לחכמת התורה, שראשו אינו מלא עם שטותים והבלי העולם, אלא על ראשו הוצק תמיד שמן של חכמה. ושנית, אשר מלא את 'ידו', הוא ממלא האותיות י"ד שעולה חות"ם, הוא מתנהג בקדושה יתירה ופרישות, ועל כן זכה ללבוש את הבגדים, ולהיות גדול יותר משאר אחיו ודפ"ח. וזהו ראה כל המופתים אשר שמתי בידך, עבור קדושת החותם שהוא בשלימותו, יזכה להיות צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

הקדושים היו צועקים לה' שיושיע את בניהם, כי המה מצטערים בצער בניהם. ולכן גם כאשר בני ישראל לא היו ראוין מצד עצמם, מכל מקום עלתה לפניו צעקת אבותיהם שמצטערין עמהם. וזהו שהקדים ה' למשה, 'אנכי אלקי אביך אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב', הזכיר לפניו זכות האבות. ואמר שוב, ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים, היינו מה שמענים אותם בחומר ובלבנים, 'ואת צעקתם' היינו צעקת האבות, שמעתי, שהם מצטערים בצער בניהם, וארד להצילו.

*

וְאָמַר הכתוב שוב, ויאמר ה' אל משה בלכתך לשוב מצרימה, ראה כל המופתים אשר שמתי בידך, ועשיתם לפני פרעה (ד-כא). והנגינה הוא מונח זרקא סגול רביע. ויש לומר הכוונה דמבואר בפרשתנו, שהראה משה לפני פרעה שלש מופתים, המטה נהפך לנחש, המים נהפכו לדם, ושוב העלה הצפרדעים על מצרים, ומכולם לא נתפעל פרעה, כי גם החרטומים עשו כן לפניו, ורק במכת הכנים הודו החרטומים אצבע אלקים הוא (ח-טו), כי לא עלתה בידם לשלוט על בריה פחותה מכשעורה. וזהו שרימו ה' למשה, ראה כל המופתים אשר שמתי בידך ועשיתם לפני פרעה, אבל זרקא סגול, השלשה המופתים הראשונים שהם תמונת סגול, יזרוק אותם הלאה מלפניו שלא יעשו עליו רושם, כי גם החרטומים יעשו לפניו כמותם, רביע, רק במופת הרביעי אז יכיר כי אצבע אלקים הוא, ומכל מקום אחזק את לבו.

וְאָמַר לו ה', ראה כל המופתים אשר שמתי בידך, והיינו שלא יביאם ה' מעצמו על מצרים, אלא מסר ה'

בסעודת מלוה דמלכה להמוסדות בוילאמסבורג

תפדה ושביה בצדקה. וזהו הרמז בדברי רש"י 'בך חותמין', חתימת הגלות, כלומר סיומה, תהיה רק 'בך', בגלל מדת גמילות חסד שבך, שכן לדאבון הלב תהיינה התורה והעבודה במדה מועטת ביותר. (הובא במעינה של תורה שם).

וַיֵּשׂ לומר עוד בטעם שחתימת הגלות תהיה בשביל מדת החסד בישראל, בהקדם לבאר בפרשתנו שאמר הכתוב, ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה (ו-ט). ולכאורה אדרבה במצב כזה, כאשר שומע אדם דברי חיזוק כי קרובה ישועתו לבוא הוא מתעודד ורוצה לשמוע, והרי ישראל מאמינים בני מאמינים, וכמו שאמר הכתוב ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל וכי ראה את עניי, ויקדו וישתחוו (ד-לא). - גם לבאר מה שמצינו במשה רבינו שסירב ללכת לגאול את ישראל ואמר שלח נא ביד תשלח

מְצִינֵנוּ באברהם אבינו שאמר לו ה', ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה (בראשית יב-ב). וברש"י ואעשך לגוי גדול זה שאומרים אלקי אברהם, ואברכך זה שאומרים אלקי יצחק, ואגדלה שמך זה שאומרים אלקי יעקב. יכול יהיו חותמין בכולן, תלמוד לומר והיה ברכה, בך חותמין ולא בהם (פסחים קיז: ע"כ). ופירשו המפרשים דאיתא במשנה (אבות א-ב) על שלשה דברים העולם עומד, על התורה על העבודה ועל גמילות חסדים (אבות א-ב). שלושת עמודי עולם אלה הם כנגד שלושת האבות. אברהם היה גמילות חסד, יצחק עבודה, שהקריב עצמו קרבן לה', יעקב היה איש תם יושב אהלים, באהלי תורה. בדורות האחרונים שלפני ביאת המשיח תתמעטנה התורה והעבודה, ולא יגאלו ישראל אלא בזכות צדקה וגמילות חסדים, כמו שאמר הכתוב (ישעיה א-כז) ציון במשפט

(ד-ג), הלא משה אזהבן של ישראל היה צריך להזדרז ולרוץ לגאלם, ועיכב את שליחותו שבוע ימים, אתמהה.

ונראה על פי מה שאמרו חז"ל (יומא כב:) וירב בנחל (שמואל א טו-ה), אמר רב מני על עסקי נחל, בשעה שאמר לו הקב"ה לשאול (שם) לך והכית את עמלק, אמר ומה אם נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה, כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה ע"כ. ולכאורה זה פליאה עצומה, איך השווה נפש ישראל לגופי עכו"ם, דכמו שחס התורה על נפש אחת מישראל, על נפשות הללו על אחת כמה וכמה, איזה דמיון הוא. ושמעתי לפרש בדרך נחמד, דידוע מה דאיתא בספרים מגודל הבריור שיהיה לעתיד בעת שיתגלה כבודו יתברך ויוציאו מגלות המר הזה, ורק אותן שהחזיקו מעמד ועמדו איתן נגד כל הנסיונות הקשות מבלי להגרר אחריהם, המה יבואו וירשו את הארץ ויזכו לכל הברכות הכתובים בספר. אבל אותן שהפרו את ברית ה' והלכו אחרי אלהי נכר הארץ להגרר אחרי תועבות הגוים, ירדו לשאול תחתיה, ולא יזכו לראות בנחמת ציון וירושלים.

והנה שאול המלך בעת ששלחו ה' להכות בעמלק מבלי שישאר מהם שריד ופליט, חשב בנפשו הנה הגיע זמן גאולתינו ופדות נפשינו, ולכן צוה הקב"ה להרוג העמלקים, כי אין שמו שלם וכסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק (רש"י שמות יז-טו). אמנם שאול המלך ידע בנפשו, שישנן כמה וכמה נפשות מישראל שעדיין לא תקנו מעשיהם ככל הצורך, ואם יהיה כעת עולם התיקון, אז ילכו לטמיון ואבדון, לכן עשה קל וחומר מבלי להרוג כל העמלקים, כדי שלא יהיה הגאולה עדיין, ויזכו עוד שארית ישראל לתקן מעשיהם ולישר דרכיהם. על כן ישב ודן בעצמו, מה על נפש אחת מישראל חס התורה וצוה להביא עגלה ערופה, על כל הנפשות הללו מישראל שעדיין לא נתקנו על אחת כמה וכמה, שצריכין לרחם עליהם שגם הם יזכו לנחמה. ושוב לא קשה מהו הדמיון, שלפי זה כל הנפשות הללו טובב על נשמתן של ישראל, לא של העמלקים ודפח"ח.

ונראה דזהו הענין של גודל חבלי משיח קודם הגאולה, עד שאמר רבי יוחנן (סנהדרין צח:) ייתי ולא אחמיניה ע"ש. כי היסורים והצרות הללו יזכבו את ישראל שיהיו ראויים לקבל פני מלך המשיח, ולא ידח ממנו נדח. ורבי יוחנן ראה בימיו שעדיין לא מוכנים ישראל במעשיהם להגאולה, ואם יבוא הגאולה בימיו אז ידחו הרבה מישראל, על כן מגודל אהבתו לישראל ביקש שלא יהיה הגאולה בימיו, כדי שלא יצטרכו להתגבר החבלי משיח, וייתי ולא אחמיניה. ופירשו בזה מה שאומרים (בתפלת שמ"ע) 'ותחזינה עינינו

בשובך לציון', ייתי ואחמיניה, אבל רק כאשר תהיה 'ברחמים', ולא מתוך צער חבלי לידה.

וידוע כי בימיו של הרה"ק רבי מנחם מרימנוב זי"ע היתה מלחמת נאפליון, והרה"ק הנ"ל היה מעורר רחמים שיתפשט המלחמה, ולמהר בזה ביאת גואלנו במלחמת גוג ומגוג. והרה"ק מראפשיטץ זי"ע היה בזה כנגדו, באמרו שיחוסו על הבכיות מהבתים שבעליהן נמצאו בשדה הקרב. והרה"ק מרימנוב השיב לעומתו, רק הגופים בוכים, אבל הנשמות שמחים וכידוע. ומרן מסאטמאר זי"ע ביאר בזה מה שהשיב שאול לשמואל, חטאתי כי עברתי את פי ה' ואת דבריך, כי יראתי את העם, ואשמע בקולם (שמואל א טו-כד), והיינו כי שאול נתיירא מחבלי הגאולה אם ימחה אז את עמלק, ויראתי את העם, מה יהיה עם העם, שיסבלו חבלים מרורים, ואשמע בקולם, אני שומע קול הבכיות והיללות מהחבלי משיח, ולכן יראתי למחות את עמלק בשלימות.

ומהאי טעמא סירב משה ללכת לגאול את ישראל ממצרים, כי הרגיש שעדיין אין ישראל ראויין לגאולה, וכמו שאמר וכי אוציא את בני ישראל ממצרים (ג-א), וברש"י שאין להם זכות שיעשה להם נס להוציאם. ואם כן יצטרכו לחבלי משיח כדי לזככם ולהכינם לגאולה, וכמו שהיה באמת שאז בא גזירת פרעה, תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה (ה-ט). ומשה רבינו מגודל אהבתו לישראל לא היה יכול לסבול את צערם ולשמוע קול בכייתם, על כן סירב מלילך. אבל ה' אמר לו, ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים (ג-ז), שתי ראיות, אני רואה צער הגופים שיתהוה משליחות זו, אבל אני רואה גם שמחת הנפש, בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה. - וכאשר שוב בא משה לישראל בבשורת הגאולה, לא שמעו אל משה 'מקוצר רוח ומעבודה קשה', מפני שהשיגו כי לגאולה קודם הזמן יצטרכו לקוצר רוח ועבודה קשה, שיתגברו חבלי הגאולה, ולא היו מסוגלים עוד לסבול כל זאת.

ולכן בדור האחרון קודם ביאת משיח, למעט חבלי משיח, מזלייהו חזי להרבות בנתינת צדקה, אשר כח הצדקה מהפך מדת הדין לרחמים, וגדול כח מתנות עניים שהופך מדת הרוגו לרחמים (רש"י בראשית יח-טו), וצדקה תציל ממות ומכל מרעין בישין, ולכן כך חותמין, חתימת הגלות תהיה בריבוי צדקה. וכמו שאמרו חז"ל (סנהדרין צח:) שאלו תלמידיו את רבי אליעזר, מה יעשה אדם וינצל מחבלי משיח, אמר להם יעסוק בתורה ובגמילות חסדים ע"ש. ובזה נזכה ללכת לקבל פני משיח צדקינו מתוך רחמים וחסדים בביאת בן דוד בב"א.

לעילוי נשמת הרבנית הצדיקת מרת רבקה לאה ב"ר משה ארי' ע"ה אשת כ"ק הגה"צ רבי משה מרדכי פאללאק זצוק"ל - אב"ד וואדקערט
נפטר יום כ"ט סבת תשע"א לפ"ק תנצ"ב.ה.

נתנדב ע"י יידיש מוה"ר ר' יואל וויינשטאק הי"ו לרגל השמחה השדויה במעונו בהולדת בנו למזל טוב	נתנדב ע"י יידיש מוה"ר ר' אשר אנשיל בינעט הי"ו לרגל השמחה השדויה במעונו בהולדת בנו למזל טוב	נתנדב ע"י יידיש מוה"ר ר' יואל ווענבערגער הי"ו לרגל השמחה השדויה במעונו בהולדת בתו למזל טוב	נתנדב ע"י יידיש מוה"ר ר' מרדכי נאה הי"ו לרגל השמחה השדויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב	נתנדב ע"י יידיש מוה"ר ר' יוסף לעפקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השדויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב	נתנדב ע"י יידיש מוה"ר ר' חיים אלעזר שפיטץ הי"ו לרגל השמחה השדויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב
--	---	---	--	--	---